

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a șaptea extinsă)

3 martie 2021 *

„Funcție publică – Funcționari – Promovare – Procedură de certificare – Excludere de pe lista definitivă a funcționarilor autorizați să urmeze programul de formare – Articolul 45a din statut – Acțiune în anulare – Comunicare prin scrisoare recomandată – Articolul 26 din statut – Trimitere poștală recomandată care nu a fost ridicată de destinatarul său – Momentul de la care începe să curgă termenul de introducere a acțiunii – Admisibilitate – Obligația de motivare – Dreptul de a fi ascultat – Principiul buneii administrări – Proporționalitate – Regim lingvistic”

În cauza T-723/18,

João Miguel Barata, cu domiciliul în Evere (Belgia), reprezentat de G. Pandey, D. Rovetta și V. Villante, avocați,

reclamant,

împotriva

Parlamentului European, reprezentat de J.cSteele și I. Terwinghe, în calitate de agenți,

pârât,

având ca obiect o cerere întemeiată pe articolul 270 TFUE prin care se solicită anularea deciziei din 23 iulie 2018, a actului din 7 decembrie 2017, a actului din 21 decembrie 2017, a scrisorii din 1 martie 2018 și a scrisorii din 22 martie 2018 referitoare la candidatura reclamantului la procedura de certificare din anul 2017, precum și a anunțului de concurs intern din 22 septembrie 2017,

TRIBUNALUL (Camera a șaptea extinsă),

compus din domnii R. da Silva Passos, președinte, și V. Valančius, doamna I. Reine și domnii L. Truchot și M. Sampol Pucurull (raportor), judecători,

grefier: domnul P. Cullen, administrator,

având în vedere faza scrisă a procedurii și în urma ședinței din 1 iulie 2020,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: engleza.

Hotărâre

Istoricul litigiului

- 1 La 22 septembrie 2017, Parlamentul European a publicat o invitație de depunere a candidaturilor (denumită în continuare „anunțul de concurs”) pentru campania de certificare 2017, pentru a selecționa funcționari încadrați în grupa de funcții AST care pot fi numiți într-un post din grupa de funcții AD. La 27 septembrie 2017, reclamantul, domnul João Miguel Barata, care este funcționar al Parlamentului, și-a depus candidatura.
- 2 La 7 decembrie 2017, autoritatea împuternicită să facă numiri (denumită în continuare „AIPN”) a respins această candidatură ca inadmisibilă, pentru motivul că aceasta nu era însoțită de lista obligatorie a anexelor (în continuare „actul din 7 decembrie 2017”).
- 3 La 13 decembrie 2017, reclamantul a solicitat o nouă examinare a dosarului său de candidatură.
- 4 La 21 decembrie 2017, AIPN a confirmat actul din 7 decembrie 2017 (în continuare „actul din 21 decembrie 2017”).
- 5 La 2 februarie 2018, reclamantul a introdus o reclamație în temeiul articolului 90 alineatul (2) din Statutul funcționarilor Uniunii Europene (denumit în continuare „statutul”).
- 6 Prin scrisoarea din 1 martie 2018 (denumită în continuare „scrisoarea din 1 martie 2018”), AIPN a reiterat că reclamantului nu i se permite să participe la procedura de certificare pentru anul 2017, informându-l în același timp cu privire la posibilitatea de a formula o cale de atac la Comitetul paritar pentru procedura de certificare (denumit în continuare „COPAC”).
- 7 La 8 martie 2018, reclamantul a formulat o cale de atac la COPAC.
- 8 Prin scrisoarea din 22 martie 2018, COPAC a informat reclamantul că a recomandat AIPN să respingă această cale de atac (denumită în continuare „scrisoarea din 22 martie 2018”).
- 9 La 28 martie 2018, AIPN a confirmat respingerea candidaturii reclamantului.
- 10 La 13 aprilie 2018, reclamantul a depus o reclamație împotriva deciziei din 28 martie 2018.
- 11 La 16 aprilie 2018, Parlamentul a publicat lista candidaților selectați.
- 12 La 23 iulie 2018, AIPN a respins reclamațiile reclamantului și a confirmat decizia sa de a nu îi permite să participe la procedura de selecție a funcționarilor care pot fi numiți într-un post din grupa de funcții AD (în continuare „decizia din 23 iulie 2018”). Parlamentul a adresat această decizie prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire la domiciliul reclamantului. La 25 iulie 2018, serviciul poștal belgian a prezentat această scrisoare la domiciliul reclamantului și, în absența acestuia din urmă, a depus un aviz de trecere. Întrucât scrisoarea menționată nu a fost ridicată de reclamant, serviciul poștal belgian a trimis-o înapoi Parlamentului la 9 august 2018.
- 13 La 28 august 2018, Parlamentul a trimis reclamantului un e-mail la care era anexată decizia din 23 iulie 2018.

Procedura și concluziile părților

- 14 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 7 decembrie 2018, reclamantul a introdus prezenta acțiune.
- 15 Memoriul în apărare, replica și duplica au fost depuse la grefa Tribunalului la 25 februarie, la 25 aprilie și, respectiv, la 7 iunie 2019.
- 16 La 9 iulie 2019, reclamantul a depus o cerere de organizare a unei ședințe de audiere a pledoariilor.
- 17 Întrucât compunerea Tribunalului a fost modificată, prin Decizia din 18 octombrie 2019, președintele Tribunalului, în temeiul articolului 27 alineatul (3) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, a reatribuit cauza unui nou judecător raportor, repartizat Camerei a șaptea.
- 18 La propunerea Camerei a șaptea, Tribunalul a decis, la 6 decembrie 2019, în temeiul articolului 28 din Regulamentul de procedură, să trimită cauza în fața unui complet de judecată extins.
- 19 La propunerea judecătorului raportor (Camera a șaptea extinsă), Tribunalul a decis deschiderea fazei orale a procedurii și, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii prevăzute la articolul 89 din Regulamentul de procedură, a adresat părților întrebări scrise. Părțile au răspuns la aceste întrebări în termenul stabilit. Ședința, prevăzută la 2 aprilie 2020, a fost amânată la 1 iulie 2020.
- 20 Reclamantul solicită Tribunalului:
- anularea deciziei din 23 iulie 2018, a actului din 7 decembrie 2017, a actului din 21 decembrie 2017, a scrisorii din 1 martie 2018, a scrisorii din 22 martie 2018, precum și a anunțului de concurs;
 - obligarea Parlamentului la plata cheltuielilor de judecată.
- 21 Parlamentul solicită Tribunalului:
- respingerea acțiunii ca inadmisibilă;
 - cu titlu subsidiar, respingerea acțiunii ca nefondată, și
 - obligarea reclamantului la plata tuturor cheltuielilor de judecată.

În drept

Cu privire la admisibilitate

- 22 Parlamentul invocă două cauze de inadmisibilitate, întemeiate, prima, pe caracterul tardiv al acțiunii și, cea de a doua, pe lipsa de conformitate a cererii introductive cu articolul 76 litera (d) din Regulamentul de procedură.

Cu privire la caracterul tardiv al acțiunii

- 23 Parlamentul susține că acțiunea este inadmisibilă, întrucât este tardivă. Acesta arată că a notificat reclamantului decizia din 23 iulie 2018 printr-o scrisoare recomandată cu confirmare de primire. La 25 iulie 2018, serviciul poștal ar fi prezentat această scrisoare la domiciliul reclamantului, la Bruxelles (Belgia), și, în absența acestuia din urmă, a lăsat un avis de trecere. Întrucât reclamantul nu a ridicat

- această scrisoare înainte de expirarea termenului legal de păstrare la poștă la 9 august 2018, termenul de introducere a acțiunii ar fi început să curgă de la această dată și ar fi expirat la 19 noiembrie 2018. Așadar, acțiunea introdusă la 7 decembrie 2018 ar fi tardivă.
- 24 Reclamantul contestă legalitatea notificării pe cale poștală a deciziei din 23 iulie 2018, decizie despre care afirmă că nu a putut lua cunoștință decât atunci când Parlamentul i-a adresat-o prin e-mail la 28 august 2018. Acesta pretinde că, întrucât termenul de introducere a acțiunii a început să curgă de la această dată, acțiunea nu ar fi tardivă.
- 25 Trebuie amintit că articolul 25 al doilea paragraf din statut prevede că „[o]rice decizie individuală luată în temeiul [...] statut[ului] trebuie comunicată, de îndată, în scris, funcționarului în cauză”. În lipsa prevederii metodei sau a metodelor care permit comunicarea unei decizii individuale „în scris”, această dispoziție trebuie interpretată în sensul că administrația dispune de mai multe posibilități în această privință, printre care calea electronică (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 noiembrie 2018, WL/ERCEA, T-493/17, nepublicată, EU:T:2018:852, punctul 54).
- 26 Astfel, calea electronică nu este singura posibilă pentru notificarea deciziilor administrative. Administrația poate de asemenea să efectueze o trimitere poștală recomandată cu confirmare de primire, întrucât această metodă este prevăzută expres la articolul 26 al treilea paragraf din statut, potrivit căruia „[c]omunicarea oricărui document se certifică prin semnătura funcționarului sau, în lipsa acesteia, prin scrisoare recomandată trimisă la ultima adresă comunicată de funcționar”. Datorită garanțiilor specifice pe care le prezintă atât pentru funcționar, cât și pentru administrație, scrisoarea recomandată cu confirmare de primire este de altfel recunoscută ca reprezentând o modalitate sigură în materie de notificare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 noiembrie 2018, WL/ERCEA, T-493/17, nepublicată, EU:T:2018:852, punctul 61).
- 27 Din aceste elemente rezultă că administrația este în principiu liberă să aleagă metoda pe care o consideră cea mai adecvată în raport cu împrejurările speței pentru a efectua notificarea unei decizii de respingere a unei reclamații, întrucât statutul nu impune nicio ordine de prioritate între diferitele metode care pot fi avute în vedere, precum calea electronică sau scrisoarea recomandată cu confirmare de primire.
- 28 Pe de altă parte, trebuie amintit că articolul 91 alineatul (3) din statut prevede că acțiunea trebuie introdusă în termen de trei luni, care se calculează de la data notificării deciziei adoptate ca răspuns la reclamație. Potrivit articolului 60 din Regulamentul de procedură, „[t]ermenele procedurale se prelungesc pentru considerente de distanță, în mod invariabil, cu 10 zile”.
- 29 Potrivit unei jurisprudențe constante, termenele de depunere a reclamației și de introducere a acțiunii, prevăzute la articolele 90 și 91 din statut, sunt de ordine publică și nu pot fi lăsate la dispoziția părților și a instanței, căreia îi revine sarcina de a verifica, chiar din oficiu, dacă sunt respectate. Aceste termene răspund cerinței de securitate juridică și necesității de a evita orice discriminare sau orice tratament arbitrar în administrarea justiției (Hotărârea din 7 iulie 1971, Müllers/CES, 79/70, EU:C:1971:79, punctul 18, și Ordonanța din 29 iunie 2000, Politi/ETF, C-154/99 P, EU:C:2000:354, punctul 15).
- 30 Revine părții care se prevalează de tardivitatea unei cereri introductive sarcina de a demonstra de la ce dată a început să curgă termenul de introducere a acestei cereri introductive (Hotărârea din 17 iulie 2008, Athinaïki Techniki/Comisia, C-521/06 P, EU:C:2008:422, punctul 70; a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 iunie 1980, Belfiore/Comisia, 108/79, EU:C:1980:146, punctul 7, și Hotărârea din 29 noiembrie 2018, WL/ERCEA, T-493/17, nepublicată, EU:T:2018:852, punctul 59).
- 31 În ceea ce privește acțiunile în materia funcției publice introduse în temeiul articolului 270 TFUE, jurisprudența este de asemenea constantă în sensul că, pentru ca o decizie să fie notificată în mod corespunzător în sensul dispozițiilor statutului, trebuie nu numai ca ea să fi fost comunicată destinatarului său, ci și ca acestuia să i se fi oferit posibilitatea de a lua cunoștință în mod util de

conținutul său (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 iunie 1976, Jänsch/Comisia, 5/76, EU:C:1976:92, punctul 10, și Hotărârea din 29 noiembrie 2018, WL/ERCEA, T-493/17, nepublicată, EU:T:2018:852, punctul 57).

- 32 Este de asemenea util să se amintească faptul că, în temeiul articolului 263 al șaselea paragraf și al articolului 297 alineatul (2) al treilea paragraf TFUE, data care trebuie luată în considerare pentru a stabili momentul de la care începe să curgă termenul de introducere a unei acțiuni în anulare este cea a notificării actului în cauză atunci când acesta se adresează unui destinatar. O decizie este notificată în mod corespunzător atunci când este comunicată destinatarului său, iar acestuia i se oferă posibilitatea de a lua cunoștință de ea. În ceea ce privește această din urmă condiție, Curtea a apreciat că era îndeplinită atunci când destinatarului i s-a oferit posibilitatea de a lua cunoștință de conținutul deciziei respective, precum și de motivele pe care se întemeia aceasta (Hotărârea din 21 martie 2019, Eco-Bat Technologies și alții/Comisia, C-312/18 P, nepublicată, EU:C:2019:235, punctele 25 și 26).
- 33 În speță, este cert că reclamantul nu a luat cunoștință de conținutul deciziei din 23 iulie 2018 decât atunci când Parlamentul i-a comunicat această decizie prin e-mail, la 28 august 2018. Așadar, aceasta este data care trebuie în principiu să fie luată în considerare pentru calcularea termenului de introducere a acțiunii.
- 34 Parlamentul formulează însă obiecția că termenul de introducere a acțiunii a început să curgă de la o dată anterioară. Acesta apreciază că nu trebuie luată în considerare data la care reclamantul a luat efectiv cunoștință de conținutul deciziei din 23 iulie 2018, ci cea la care reclamantului i s-a oferit posibilitatea să facă acest lucru. El susține în această privință că, atunci când notificarea este efectuată prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, se poate prezuma că destinatarului i s-a oferit posibilitatea să ia cunoștință de conținutul său atunci când expiră termenul de păstrare a acestei scrisori de către serviciul poștal. În susținerea acestei afirmații, Parlamentul se referă la două decizii ale Tribunalului Funcției Publice, Ordonanța din 16 decembrie 2010, AG/Parlamentul (F-25/10, EU:F:2010:171), și Hotărârea din 30 ianuarie 2013, Wahlström/Frontex (F-87/11, EU:F:2013:10).
- 35 Din motivarea acestor decizii ale Tribunalului Funcției Publice reiese că, atunci când o decizie este notificată printr-o scrisoare recomandată, se consideră că destinatarul său ia cunoștință de aceasta prin semnătura pe care o aplică pe confirmarea de primire. Este posibil însă ca destinatarul său să nu poată semna confirmarea de primire atunci când acesta este absent de la domiciliul său la momentul trecerii poștașului sau dacă se abține de la orice demers și în special nu ridică scrisoarea în termenul de păstrare. Într-un asemenea caz, trebuie să se considere că decizia a fost notificată în mod corespunzător destinatarului său la data expirării termenului de păstrare a scrisorii de către serviciile poștale. Astfel, dacă s-ar admite că, prin abținerea de la orice demers și în special prin neridicarea scrisorii recomandate în termenul menționat, destinatarul ar putea împiedica notificarea legală a unei decizii prin scrisoare recomandată, destinatarul ar avea o anumită latitudine în stabilirea momentului de la care începe să curgă termenul de introducere a acțiunii, în timp ce un asemenea termen nu poate fi la dispoziția părților și trebuie să îndeplinească cerințele securității juridice și buneii administrări a justiției (Ordonanța din 16 decembrie 2010, AG/Parlamentul, F-25/10, EU:F:2010:171, punctele 41-43, și Hotărârea din 30 ianuarie 2013, Wahlström/Frontex, F-87/11, EU:F:2013:10, punctele 38 și 39).
- 36 Reiese de asemenea din jurisprudența Tribunalului Funcției Publice că prezumția că destinatarul a primit notificarea deciziei la expirarea termenului normal de păstrare a scrisorii recomandate de către serviciile poștale nu are un caracter absolut. Dimpotrivă, aceasta este refragabilă și subordonată caracterului legal al notificării. Astfel, Tribunalul Funcției Publice a considerat că aplicarea acestei prezumții impunea proba din partea administrației a legalității notificării prin scrisoare recomandată, în special prin depunerea unui aviz de trecere la ultima adresă indicată de destinatar. În plus, destinatarul poate răsturna această prezumție dovedind că a fost împiedicat, în special din motive de boală sau de un caz de forță majoră independent de voința sa, să ia cunoștință în mod util de avizul de trecere (Ordonanța din 16 decembrie 2010, AG/Parlamentul, F-25/10, EU:F:2010:171, punctul 44).

- 37 În cadrul unui recurs împotriva unei decizii în primă instanță referitoare la o acțiune întemeiată pe articolul 263 TFUE, Curtea, în Hotărârea din 21 februarie 2018, LL/Parlamentul (C-326/16 P, EU:C:2018:83), a anulat Ordonanța din 19 aprilie 2016, LL/Parlamentul (T-615/15, nepublicată, EU:T:2016:432), prin care Tribunalul, care a arătat că acțiunea a fost introdusă la mai mult de 17 luni după notificarea actului atacat, fără ca reclamantul să fi invocat existența unui caz fortuit sau de forță majoră, respingea această acțiune ca vădit inadmisibilă din motive de tardivitate. În special, Curtea a respins argumentația potrivit căreia termenul de introducere a acțiunii după o notificare nereușită prin scrisoare recomandată începea să curgă în cauza menționată de la expirarea termenului de păstrare aplicat de poșta belgiană.
- 38 Curtea a precizat că o decizie este notificată în mod corespunzător, în sensul articolului 263 al șaselea paragraf și al articolului 297 alineatul (2) al treilea paragraf TFUE, atunci când este comunicată destinatarului său, iar acestuia i se oferă posibilitatea de a lua cunoștință de ea. Ea a arătat în special că articolul 297 alineatul (2) al treilea paragraf TFUE consacră un principiu al securității juridice din care reiese că drepturile și obligațiile care decurg dintr-un act administrativ individual nu pot fi opuse destinatarului său atât timp cât acest act nu a fost adus la cunoștința acestui destinatar în mod corespunzător. Întemeindu-se pe acest principiu, Curtea, după ce a constatat că respectiva scrisoare notificată fusese returnată expeditorului său fără să fi fost ridicată, a arătat că destinatarul primise această scrisoare ca anexă la un e-mail al Parlamentului. Curtea a precizat că, în aceste condiții, notificarea nu fusese efectuată numai prin trimiterea scrisorii recomandate. Curtea a considerat că, întrucât termenul de două luni și zece zile nu a putut începe să curgă în privința destinatarului decât din ziua în care acesta a avut pe deplin cunoștință de această decizie, acțiunea introdusă la Tribunal era admisibilă (Hotărârea din 21 februarie 2018, LL/Parlamentul, C-326/16 P, EU:C:2018:83, punctele 46-56).
- 39 Așadar, este necesar să se examineze în lumina Hotărârii din 21 februarie 2018, LL/Parlamentul (C-326/16 P, EU:C:2018:83), dacă prezumția de notificare de care se prevalează Parlamentul este aplicabilă prezentului litigiu. În acest scop, Tribunalul a invitat părțile să se pronunțe în scris asupra eventualelor consecințe care trebuie deduse din această hotărâre și din concluziile avocatului general. Părțile au exprimat, în scris și în ședință, poziții divergente.
- 40 Reclamantul apreciază în esență că hotărârea menționată infirmă existența unei prezumții de notificare. El consideră, asemenea punctului de vedere exprimat în special la punctele 59 și 62 din Concluziile avocatului general Szpunar prezentate în cauza LL/Parlamentul (C-326/16 P, EU:C:2017:605), că această prezumție este contrară principiilor securității juridice, bunei administrări, precum și dreptului la o cale de atac jurisdicțională garantat de articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).
- 41 Parlamentul susține, dimpotrivă, că aplicarea în speță a prezumției de notificare rămâne justificată având în vedere diferențele fundamentale care există între contextele juridice și factuale din prezenta cauză și din cea în care s-a pronunțat Hotărârea din 21 februarie 2018, LL/Parlamentul (C-326/16 P, EU:C:2018:83). Această hotărâre s-ar înscrie în cadrul articolului 263 TFUE, astfel încât domeniul său de aplicare nu s-ar extinde la prezenta acțiune întemeiată pe articolul 270 TFUE și nici la statut. Parlamentul explică astfel că, având în vedere autonomia dreptului funcției publice, trebuie să se facă o distincție între aceste două cadre contencioase. Ca urmare a echilibrului care există între drepturile și obligațiile reciproce pe care statutul le-a creat în raporturile dintre AIPN și agenții săi din serviciul public, prezumția de notificare ar fi justificată și adaptată acestui context specific. În această privință, Parlamentul insistă în special asupra mecanismului de la articolul 20 din statut, care permite administrației să evite orice neregularitate a notificării poștale, întrucât cunoaște adresa funcționarilor în activitate, aceștia fiind obligați să o comunice și să informeze de îndată administrația cu privire la orice schimbare a acesteia. Parlamentul subliniază că împrejurările aflate la originea cauzei LL/Parlamentul (C-326/16 P, EU:C:2018:83) nu erau reglementate de statut și, așadar, nu ofereau

garanții echivalente. Parlamentul respinge ideea potrivit căreia prezumția de notificare ar priva funcționarii de dreptul lor la o cale de atac jurisdicțională și consideră că această prezumție le este favorabilă, întrucât amână momentul de la care începe să curgă termenul.

- 42 Pentru a stabili dacă, în speță, Parlamentul este îndreptățit să se prevaleze de prezumția de notificare stabilită în deciziile citate anterior ale Tribunalului Funcției Publice, trebuie arătat în prealabil că articolul 91 alineatul (3) din statut prevede numai că termenul de trei luni de introducere a acțiunii se calculează începând de la data notificării deciziei adoptate ca răspuns la reclamație. Pe de altă parte, este cert că nicio dispoziție care figurează în statut sau în alte instrumente normative ale Uniunii Europene nu precizează că, în cazul notificării nereușite a unei scrisori recomandate, punctul de plecare pentru calcularea termenului de introducere a acțiunii este amânat mai degrabă la expirarea termenului de păstrare a acestei scrisori la poștă decât la data luării la cunoștință efective a conținutului acestei scrisori.
- 43 În lipsa unui text care să prevadă o asemenea normă de drept, este necesară raportarea la principiul securității juridice și la cartă, în special la dreptul la o cale de atac efectivă și la dreptul la un proces echitabil, pentru a verifica legalitatea prezumției de notificare în cauză.
- 44 În această privință, articolul 47 primul paragraf din cartă prevede că orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate are dreptul la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judecătorești, în conformitate cu condițiile stabilite de acest articol. Potrivit celui de al doilea paragraf al acestui articol, orice persoană are dreptul la un proces echitabil, public și într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege.
- 45 Potrivit explicațiilor aferente acestui articol, care, în conformitate cu articolul 6 alineatul (1) al treilea paragraf TUE și cu articolul 52 alineatul (7) din cartă, trebuie luate în considerare în vederea interpretării acesteia, articolul 47 al doilea paragraf din cartă corespunde articolului 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950.
- 46 Reiese din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului cu privire la interpretarea articolului 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, la care trebuie să se facă raportarea conform articolului 52 alineatul (3) din cartă, că dreptul la o instanță judecătorească nu este absolut. Exercitarea acestui drept este supusă unor limitări, în special în ceea ce privește condițiile de admisibilitate ale unei căi de atac. Reglementarea privind termenele care trebuie respectate pentru a formula o cale de atac urmărește să asigure o bună administrare a justiției și respectarea în special a principiului securității juridice. Deși persoanele interesate trebuie să se aștepte ca aceste norme să fie aplicate, aplicarea lor nu trebuie totuși să îi împiedice pe justițiabili să se prevaleze de o cale de atac disponibilă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 februarie 2013, Reexaminare Arango Jaramillo și alții/BEI, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, punctul 43, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 13 martie 2018, Kuznetsov și alții împotriva Rusiei, CE:ECHR:2018:0313JUD 005635409, § 40).
- 47 Cu toate acestea, conform unei jurisprudențe constante a Curții, articolul 47 din cartă nu are ca obiect modificarea sistemului de control jurisdicțional prevăzut de tratate și în special a normelor referitoare la termenele procedurale prevăzute de reglementarea Uniunii [a se vedea Ordonanța din 5 iulie 2018, Müller și alții/QH, C-187/18 P(I), nepublicată, EU:C:2018:543, punctul 24 și jurisprudența citată]. Drepturile garantate de articolul 47 din cartă nu sunt nicidecum afectate de aplicarea strictă a reglementărilor Uniunii privind termenele procedurale (a se vedea în acest sens Ordonanța din 11 iunie 2020, GMPO/Comisia, C-575/19 P, nepublicată, EU:C:2020:448, punctul 40 și jurisprudența citată).

- 48 În speță, prezumția de notificare invocată de Parlament nu se întemeiază pe nicio dispoziție a reglementării Uniunii privind termenele procedurale. Totuși, prin natura sa, această prezumție afectează din punct de vedere juridic destinatarul actului notificat, întrucât stabilește momentul de la care începe să curgă termenul de introducere a acțiunii și, în consecință, admisibilitatea acesteia. Or, întrucât obiectivul normelor referitoare la termenele de introducere a acțiunii este de a asigura o bună administrare a justiției, evitând orice discriminare sau orice tratament arbitrar și respectarea în special a securității juridice, o asemenea prezumție de notificare trebuie, înainte de punerea sa în aplicare, să fie adusă la cunoștința persoanelor interesate pentru ca acestea să poată fi informate cu privire la modalitățile sale și să poată prevedea în mod rezonabil cu o precizie suficientă care ar fi consecințele, în vederea calculării termenului de introducere a acțiunii, ale neridicării unei scrisori recomandate cu confirmare de primire.
- 49 Rezultă că, în lipsa unor dispoziții textuale care să reglementeze în mod precis și previzibil stabilirea punctului de plecare pentru calcularea termenului de introducere a acțiunii în cazul neridicării unei scrisori recomandate cu confirmare de primire în litigiile care intră sub incidența statutului, aplicarea de către instituții a articolului 26 din statut în acest context poate să nu fie suficientă pentru a stabili că persoanei vizate i s-a dat posibilitatea să ia cunoștință de decizia individuală în discuție.
- 50 Astfel, trebuie subliniat că, deși comunicarea prin scrisoare recomandată este prevăzută la articolul 26 din statut în termeni neschimbați de la adoptarea acestei dispoziții în anul 1962, prezumția de notificare de care se prevalează Parlamentul se întemeiază pe aplicarea normelor naționale referitoare la păstrarea de către serviciile poștale a scrisorilor recomandate nesolicitate. În plus, au trecut aproape șaiszeci de ani de la adoptarea articolului 26 din statut. Or, instituțiile Uniunii, la fel ca, de altfel, administrațiile naționale ale statelor membre, sunt chemate din ce în ce mai des să utilizeze mijloacele electronice de comunicare în raporturile lor cu persoanele administrate.
- 51 În lipsa unor prevederi în textele aplicabile în vigoare în prezent și în special ca urmare a pronunțării Hotărârii din 21 februarie 2018, LL/Parlamentul (C-326/16 P, EU:C:2018:83), securitatea juridică și necesitatea de a evita orice discriminare sau orice tratament arbitrar în buna administrare a justiției se opun aplicării în speță a prezumției de notificare revendicate de Parlament.
- 52 Prin urmare, Parlamentul nu poate susține că se consideră că notificarea deciziei din 23 iulie 2018 a intervenit la expirarea termenului de păstrare a scrisorii recomandate adresate la domiciliul reclamantului.
- 53 Parlamentul a notificat de asemenea această decizie printr-un e-mail din 28 august 2018, a cărui primire a fost confirmată de îndată de reclamant. Așadar, Parlamentul susține în mod eronat că numai notificarea prin trimiterea scrisorii recomandate trebuie luată în considerare în vederea calculării termenului de introducere a acțiunii, chiar dacă aceasta din urmă nu a fost ridicată în termenul acordat de serviciile poștale belgiene. Nu se contestă că 28 august 2018 este data la care reclamantul a avut deplină cunoștință despre decizia din 23 iulie 2018. Așadar, termenul de introducere a acțiunii a început să curgă de la 28 august 2018. În consecință, prezenta acțiune, introdusă la 7 decembrie 2018, nu este tardivă (a se vedea prin analogie Hotărârea din 21 februarie 2018, LL/Parlamentul, C-326/16 P, EU:C:2018:83, punctele 53-56). Așadar, trebuie să se respingă cauza de inadmisibilitate invocată de Parlament și întemeiată pe caracterul tardiv al acțiunii.

Cu privire la lipsa de conformitate a cererii introductive cu articolul 76 litera (d) din Regulamentul de procedură

- 54 Parlamentul susține că este inadmisibil capătul de cerere prin care reclamantul solicită Tribunalului să declare articolul 90 din statut nevalid și inaplicabil în prezenta cauză. Deși această concluzie poate fi interpretată ca o excepție de nelegalitate, Parlamentul subliniază că ea nu face obiectul niciunei dezvoltări ulterioare în cererea introductivă. În consecință, Parlamentul apreciază că această excepție

de nelegalitate trebuie declarată inadmisibilă în temeiul articolului 76 litera (d) din Regulamentul de procedură. Parlamentul contestă de asemenea admisibilitatea celui de al patrulea motiv invocat de reclamant, întemeiat pe încălcarea regimului lingvistic al Uniunii.

- 55 Trebuie amintit că, în temeiul articolului 21 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, aplicabil procedurii în fața Tribunalului în temeiul articolului 53 primul paragraf din statutul menționat, și al articolului 76 litera (d) din Regulamentul de procedură, orice cerere introductivă trebuie să cuprindă „obiectul litigiului, motivele și argumentele invocate, precum și o expunere sumară a motivelor menționate”. Potrivit unei jurisprudențe constante, în vederea garantării securității juridice și a bunei administrări a justiției, această expunere sumară a motivelor formulate de reclamant trebuie să fie suficient de clară și precisă pentru a permite pârâtului să își pregătească apărarea, iar instanței competente să se pronunțe asupra acțiunii (a se vedea Ordonanța din 25 septembrie 2019, EM Research Organization/EUIPO, C-728/18 P, nepublicată, EU:C:2019:781, punctul 8 și jurisprudența citată). Simpla enunțare abstractă a motivelor în cererea introductivă nu îndeplinește aceste cerințe.
- 56 În speță, trebuie să se constate că cererea introductivă conține, la punctele 61-67, o expunere a argumentației juridice prin care reclamantul contestă prin intermediul celui de al patrulea motiv, întemeiat pe încălcarea regimului lingvistic al Uniunii, legalitatea anunțului de concurs în raport cu Regulamentul nr. 1 al Consiliului din 15 aprilie 1958 de stabilire a regimului lingvistic al Comunității Economice Europene (JO 1958, 17, p. 385, Ediție specială, 01/vol. 1, p. 3), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) nr. 517/2013 al Consiliului din 13 mai 2013 de adaptare a anumitor regulamente și decizii în ceea ce privește libera circulație a mărfurilor, libera circulație a persoanelor, dreptul societăților comerciale, politica în domeniul concurenței, agricultura, siguranța alimentară, politica în domeniul veterinar și fitosanitar, politica în domeniul transporturilor, energia, fiscalitatea, statistica, rețelele transeuropene, sistemul judiciar și drepturile fundamentale, justiția, libertatea și securitatea, mediul, uniunea vamală, relațiile externe, politica externă, de securitate și apărare și instituțiile, având în vedere aderarea Republicii Croația (JO 2013, L 158, p. 1) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1”), și în raport cu principiul egalității de tratament. Această expunere este suficient de clară și de precisă pentru a permite Parlamentului să își pregătească apărarea, iar Tribunalului să își exercite controlul. Așadar, al patrulea motiv trebuie declarat inadmisibil.
- 57 În ceea ce privește excepția de nelegalitate a articolului 90 din statut, trebuie să se constate că cererea introductivă, într-o secțiune introductivă, definește obiectul acțiunii în cadrul unei fraze care cuprinde lista actelor a căror anulare se solicită, și anume actele din 7 decembrie 2017 și din 21 decembrie 2017, scrisorile din 1 martie 2018 și din 22 martie 2018, decizia din 23 iulie 2018, precum și anunțul de concurs.
- 58 După această enumerare, cererea introductivă conține următoarea frază: „declararea, cu titlu introductiv, după caz, a nulității și a inaplicabilității articolului 90 din statut în prezenta procedură, în temeiul articolului 277 TFUE”.
- 59 Această cerere nu este susținută de nicio argumentație, în drept sau în fapt, dezvoltată în restul cererii introductive. Cererea introductivă nu prezintă, așadar, elementele esențiale de fapt și de drept pe care se întemeiază cererea de declarare a nelegalității, pe cale de excepție, a articolului 90 din statut.
- 60 Pentru a respinge argumentația Parlamentului întemeiată pe încălcarea articolului 76 litera (d) din Regulamentul de procedură, reclamantul prezintă la punctele 19-23 din memoriul său în replică mai multe argumente care urmăresc să demonstreze nelegalitatea articolului 90 din statut.
- 61 Cu toate acestea, reclamantul nu a furnizat nicio justificare pentru a explica prezentarea tardivă a unei asemenea argumentații.

- 62 În aceste condiții, întrucât cererea introductivă nu cuprinde niciun argument în susținerea excepției de nelegalitate a articolului 90 din statut, trebuie să se constate că aceasta nu îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 76 litera (d) din Regulamentul de procedură. Prin urmare, cererea având ca obiect declararea inaplicabilității articolului 90 din statut trebuie declarată inadmisibilă.

Cu privire la fond

- 63 În susținerea acțiunii formulate, reclamantul invocă patru motive, întemeiate, primul, pe încălcarea obligației de motivare, al doilea, pe încălcarea principiilor proporționalității și buneii administrări, precum și a dreptului la apărare, a dreptului de a fi ascultat și a articolului 41 din cartă, al treilea, pe încălcarea dreptului la bună administrare și, al patrulea, pe încălcarea Regulamentului nr. 1 și pe încălcarea principiilor egalității de tratament și nediscriminării. Tribunalul apreciază că aceste motive trebuie regrupate pentru a examina succesiv criticile întemeiate, în primul rând, pe încălcarea obligației de motivare, în al doilea rând, pe încălcarea dreptului de a fi ascultat, a dreptului la apărare și a articolului 41 din cartă, în al treilea rând, pe încălcarea principiilor buneii administrări și proporționalității și, în al patrulea rând, pe încălcarea regimului lingvistic al Uniunii și a principiilor egalității de tratament și nediscriminării.

Cu privire la încălcarea obligației de motivare

- 64 Reclamantul susține că decizia din 23 iulie 2018, precum și deciziile care au precedat-o, sunt afectate de o insuficiență vădită a motivării. Parlamentul nu ar fi explicat motivul pentru care nu i-a comunicat că lipsea din actul său de candidatură lista anexelor, deși nu se atinsese data-limită pentru depunerea candidaturilor. Dacă serviciile Parlamentului au avut acces la grila sa de evaluare, reclamantul solicită Tribunalului să oblige Parlamentul să depună aceste documente.
- 65 Parlamentul contestă această susținere.
- 66 Tribunalul amintește că obligația de a motiva un act care lezează, prevăzută printre altele la articolul 25 din statut, are ca scop, pe de o parte, să furnizeze persoanei interesate indicații suficiente pentru a aprecia dacă actul este bine fundamentat sau dacă este, eventual, afectat de un viciu care permite contestarea legalității sale și, pe de altă parte, să dea posibilitatea instanței să își exercite controlul în această privință (Hotărârea din 26 noiembrie 1981, Michel/Parlamentul, 195/80, EU:C:1981:284, punctul 22, și Hotărârea din 28 februarie 2008, Neirinck/Comisia, C-17/07 P, EU:C:2008:134, punctul 50).
- 67 Un act este suficient motivat atunci când intervine într-un context cunoscut de funcționarul vizat, care îi permite să înțeleagă conținutul acestuia (Hotărârea din 1 iunie 1983, Seton/Comisia, 36/81, 37/81 și 218/81, EU:C:1983:152, punctul 48, Hotărârea din 12 noiembrie 1996, Ojha/Comisia, C-294/95 P, EU:C:1996:434, punctul 18, și Ordonanța din 14 decembrie 2006, Meister/OAPI, C-12/05 P, EU:C:2006:779, punctul 89).
- 68 Pe de altă parte, obligația de motivare a deciziilor constituie o normă fundamentală de procedură care trebuie diferențiată de problema temeiniciei motivelor, aceasta din urmă ținând de legalitatea pe fond a actului în litigiu. Astfel, motivarea unui act constă în exprimarea formală a motivelor pe care se întemeiază acest act. Dacă motivele respective conțin erori, acestea afectează legalitatea pe fond a actului în cauză, dar nu motivarea acestuia, care poate fi suficientă, chiar dacă cuprinde motive eronate (a se vedea Hotărârea din 17 decembrie 2015, Italia/Comisia, T-295/13, nepublicată, EU:T:2015:997, punctul 122 și jurisprudența citată).

69 În speță, motivele care au condus la respingerea actului de candidatură a reclamantului i-au fost comunicate acestuia în actul din 7 decembrie 2017, iar motivele de respingere a reclamațiilor sale au fost enunțate în decizia din 23 iulie 2018. Această decizie arată în mod expres că această respingere este motivată de lipsa unei liste a anexelor, cu toate că era obligatorie. Decizia menționată se referă în această privință la punctul 5.3 din anunțul de concurs și la a doua parte a declarației semnate de reclamant, care confirmă că acesta din urmă era informat cu privire la faptul că actul de candidatură trebuia însoțit de lista respectivă, sub sancțiunea respingerii. Aceste motive sunt prezentate în termeni clari, preciși și univoci, de natură să permită reclamantului să le înțeleagă întinderea, să aprecieze oportunitatea introducerii unei acțiuni la Tribunal, iar acestuia din urmă să își exercite controlul asupra legalității acestei decizii. Prin urmare, critica reclamantului întemeiată pe încălcarea obligației de motivare trebuie respinsă ca nefondată, fără a fi necesar să se dispună măsuri de cercetare judecătorească.

Cu privire la încălcarea dreptului de a fi ascultat

70 Reclamantul susține că Parlamentul a încălcat principiile respectării dreptului la apărare și a dreptului de a fi ascultat consacrate de dreptul primar al Uniunii și de articolul 41 din cartă. Parlamentul ar fi trebuit să îi acorde dreptul de a se exprima în scris înainte de a declara candidatura sa inadmisibilă și să îi permită să comenteze în scris motivele invocate pentru a respinge reclamația sa. Reclamantul ar fi putut astfel să încerce să convingă Parlamentul să verifice dosarul său, astfel încât să se asigure că acesta conținea toate documentele relevante și să demonstreze ansamblul inexactităților privind evaluarea sa.

71 Parlamentul respinge această argumentație.

72 În ceea ce privește posibilitatea de a se exprima în scris înainte de adoptarea deciziei din 23 iulie 2018, trebuie amintit că dreptul de a fi ascultat în toată procedura, prevăzut la articolul 41 alineatul (2) din cartă, care face parte integrantă din respectarea dreptului la apărare fiind în același timp mai puțin extins decât acesta din urmă, garantează oricărei persoane posibilitatea de a-și face cunoscut, în mod util și efectiv, punctul de vedere în cursul unei proceduri administrative și înainte ca o decizie susceptibilă să îi afecteze în mod nefavorabil interesele să fie luată împotriva sa (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 decembrie 2014, Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2431, punctele 34 și 36, Hotărârea din 24 aprilie 2017, HF/Parlamentul, T-584/16, EU:T:2017:282, punctele 149 și 150, și Hotărârea din 14 decembrie 2018, UC/Parlamentul, T-572/17, nepublicată, EU:T:2018:975, punctul 86).

73 Existența unei încălcări a dreptului de a fi ascultat trebuie apreciată în special în funcție de normele juridice care reglementează materia respectivă (a se vedea Hotărârea din 9 februarie 2017, M, C-560/14, EU:C:2017:101, punctul 33 și jurisprudența citată, Hotărârea din 24 aprilie 2017, HF/Parlamentul, T-584/16, EU:T:2017:282, punctul 154).

74 Cu toate acestea, persoana care introduce o reclamație împotriva unui act care o lezează, în temeiul articolului 90 alineatul (2) din statut, nu poate, în principiu, să susțină în mod util că nu a fost ascultată în cadrul procedurii precontencioase, în măsura în care reclamația are tocmai ca obiect să permită persoanei interesate să formuleze observații (Hotărârea din 14 decembrie 2018, UC/Parlamentul, T-572/17, nepublicată, EU:T:2018:975, punctul 90; a se vedea în acest sens Ordonanța din 26 septembrie 2019, Barata/Parlamentul, C-71/19 P, nepublicată, EU:C:2019:793, punctul 49, și Hotărârea din 2 aprilie 2020, Barata/Parlamentul, T-81/18, nepublicată, EU:T:2020:137, punctul 109).

- 75 În consecință, argumentul prin care reclamantul reproșează Parlamentului că nu l-a invitat să se pronunțe în scris înainte de a declara inadmisibilă candidatura sa și să formuleze observații cu privire la motivele de respingere a reclamației sale înainte de adoptarea deciziei din 23 iulie 2018 nu se justifică în drept.
- 76 În plus, din istoricul litigiului prezentat anterior reiese că reclamantul a solicitat o nouă examinare a candidaturii sale, a formulat două reclamații și a sesizat COPAC cu o cale de atac. Astfel, reclamantul și-a exercitat dreptul de a-și apăra interesele în toate etapele procedurii precontencioase succesive adoptării actului din 7 decembrie 2017 de respingere a actului său de candidatură ca inadmisibil. Având în vedere aceste elemente, reclamantul nu poate pretinde în mod util că nu a avut oportunitatea de a se pronunța în scris înainte de declararea inadmisibilității candidaturii sale și înainte de adoptarea deciziei din 23 iulie 2018 privind motivele de respingere a candidaturii sale.
- 77 Prin urmare, trebuie respinsă critica reclamantului întemeiată pe încălcarea dreptului de a fi ascultat.

Cu privire la încălcarea principiilor bunei administrări și proporționalității

- 78 Reclamantul critică în esență excesul de formalism cu care Parlamentul a respins actul său de candidatură doar din cauza absenței listei de documente anexate. În primul rând, reclamantul reproșează Parlamentului că a încălcat principiul bunei administrări prin faptul că nu l-a prevenit și nu i-a permis să își completeze actul de candidatură prin furnizarea listei documentelor anexate înainte de data-limită pentru depunerea candidaturilor și prin faptul că nu i-a dat posibilitatea să îndrepte neregularitatea actului său de candidatură după această dată. În al doilea rând, reclamantul reproșează Parlamentului că a încălcat principiul proporționalității și a săvârșit un abuz de drept prin faptul că a declarat inadmisibil actul său de candidatură pentru un motiv pur formal. Ar fi absurd să se considere că faptul de a-i permite să îndrepte neregularitatea actului său de candidatură aduce atingere egalității de tratament dintre candidați.
- 79 Parlamentul contestă această argumentație.
- 80 Obligația de solitudine și principiul bunei administrări reflectă echilibrul drepturilor și obligațiilor reciproce pe care statutul le-a creat în raporturile dintre autoritatea publică și agenții serviciului public și implică în special ca, atunci când se pronunță cu privire la situația unui funcționar, autoritatea să ia în considerare ansamblul elementelor care pot să contribuie la decizia sa și ca, procedând astfel, să țină seama nu numai de interesul serviciului, ci și de cel al funcționarului vizat (Hotărârea din 23 octombrie 1986, Schwiering/Curtea de Conturi, 321/85, EU:C:1986:408, punctul 18).
- 81 În ceea ce privește procedurile de concurs, revine în principiu candidatului la un concurs sarcina de a furniza comisiei de evaluare din cadrul concursului toate informațiile și documentele pe care le consideră utile în vederea examinării candidaturii sale pentru a permite acesteia să verifice dacă îndeplinește condițiile stabilite în anunțul de concurs, iar aceasta *a fortiori* dacă a fost invitat în mod expres și formal să procedeze astfel (Hotărârea din 12 decembrie 2018, Colin/Comisia, T-614/16, nepublicată, EU:T:2018:914, punctul 48; a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 iulie 1989, Belardinelli și alții/Curtea de Justiție, 225/87, EU:C:1989:309, punctul 24).
- 82 Echilibrul drepturilor și obligațiilor reciproce dintre administrație și candidat impune, mai întâi, ca acesta din urmă să efectueze o lectură atentă și serioasă a dispozițiilor unui anunț de concurs care prezintă un caracter absolut clar, precis și necondiționat (Hotărârea din 20 iunie 1990, Burban/Parlamentul, T-133/89, EU:T:1990:36, punctul 33).
- 83 În ceea ce privește administrația, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că o comisie de evaluare din cadrul unui concurs, pentru a verifica dacă sunt îndeplinite condițiile de admitere, poate ține seama numai de indicațiile furnizate de candidați în actul lor de candidatură și de documentele justificative

pe care aceștia trebuie să le depună (Hotărârea din 23 ianuarie 2002, Gonçalves/Parlamentul, T-386/00, EU:T:2002:12, punctul 74, și Hotărârea din 25 martie 2004, Petrich/Comisia, T-145/02, EU:T:2004:91, punctul 45). Astfel, o comisie de evaluare nu este obligată să efectueze cercetări pentru a verifica dacă candidatul îndeplinește ansamblul condițiilor din anunțul de concurs (Hotărârea din 21 noiembrie 2000, Carrasco Benítez/Comisia, T-214/99, EU:T:2000:272, punctul 77, și Hotărârea din 25 martie 2004, Petrich/Comisia, T-145/02, EU:T:2004:91, punctul 49). Nu revine unei comisii de evaluare din cadrul unui concurs, în prezența unor înscrieri incomplete sau ambigue, sarcina de a contacta persoana interesată în scopul clarificării acestor omisiuni și ambiguități (Hotărârea din 21 mai 1992, Almeida Antunes/Parlamentul, T-54/91, EU:T:1992:65, punctul 36, și Hotărârea din 6 noiembrie 1997, Wolf/Comisia, T-101/96, EU:T:1997:171, punctul 64).

- 84 Astfel, atunci când dispozițiile clare ale unui anunț de concurs prevăd fără echivoc obligația de a anexa la actul de candidatură documente justificative, neexecutarea acestei obligații de către un candidat nu poate nici să abiliteze, nici, cu atât mai mult, să oblige comisia de evaluare sau AIPN să acționeze în contradicție cu acest anunț de concurs (Hotărârea din 31 martie 1992, Burban/Parlamentul, C-255/90 P, EU:C:1992:153, punctul 12, Hotărârea din 23 ianuarie 2002, Gonçalves/Parlamentul, T-386/00, EU:T:2002:12, punctul 74, și Hotărârea din 25 martie 2004, Petrich/Comisia, T-145/02, EU:T:2004:91, punctul 49). În acest tip de situație, neprezentarea înscrierilor solicitate este, așadar, o cauză validă de neadmitere la concurs.
- 85 În schimb, dacă termenii anunțului de concurs sunt vagi sau ambigui, administrația este în acest caz obligată să își exercite puterea de apreciere ținând seama de interesul candidatului, în conformitate cu obligația de solitudine și cu principiul bunei administrări. Aceasta este situația, de exemplu, atunci când un anunț de concurs nu precizează condițiile de formă pe care trebuie să le îndeplinească documentele justificative solicitate. Astfel, atunci când prevederile anunțului de concurs nu impun, pentru depunerea candidaturilor, decât obligația de a furniza documentele justificative referitoare la învățământul școlar, dar se precizează, pe de altă parte, necesitatea de a furniza diplome sau titluri de studii certificate pentru conformitate cu originalul, Curtea a statuat că această precizare nu constituie decât o „recomandare practică adresată candidaților cărora nu li se restituie documentele comunicate”. În asemenea împrejurări, revine comisiei de evaluare sarcina de a aprecia dacă documentele furnizate de candidat sunt sau nu documente justificative care să îi permită să fie admis să participe la concurs (Hotărârea din 25 aprilie 1978, Allgayer/Parlamentul, 74/77, EU:C:1978:89, punctul 4).
- 86 Pe de altă parte, Curtea a admis că, atunci când un anunț de concurs se referă, fără altă precizare, la noțiunea de „documente justificative”, comisia de evaluare din cadrul concursului, după ce a interpretat această noțiune în mod strict ca însemnând „original sau fotocopy certificată pentru conformitate”, nu poate, fără a încălca principiile menționate la punctele 80 și 85 de mai sus, să respingă un candidat pentru motivul că nu a furnizat decât simple fotocopii, fără a-i fi oferit acestuia din urmă posibilitatea de a depune documente justificative suplimentare susceptibile să îndrepte neregularitatea candidaturii sale (Hotărârea din 23 octombrie 1986, Schwiering/Curtea de Conturi, 321/85, EU:C:1986:408, punctul 20). În asemenea împrejurări, comisia de evaluare trebuia să permită candidatului să prezinte fotocopii certificate pentru conformitate în locul simplelor fotocopii prezentate inițial.
- 87 Printr-un raționament analog, Tribunalul a statuat că, atunci când un anunț de concurs nu precizează că candidatul trebuie să depună documentele de natură să dovedească cunoașterea suficientă a unei limbi oficiale a Uniunii, sub sancțiunea neadmiterii la concurs, comisia de evaluare nu poate respinge un act de candidatură însoțit de o declarație pe proprie răspundere în ceea ce privește nivelul lingvistic al candidatului pentru motivul că acest act de candidatură nu este însoțit de documente justificative (Hotărârea din 19 iulie 1999, Varas Carrión/Consiliul, T-168/97, EU:T:1999:154, punctele 45-57). Tribunalul a decis de asemenea că caracterul echivoc al unui document justificativ al unei diplome nu poate, în sine, să permită comisiei de evaluare să respingă o candidatură fără a lua în

considerare declarațiile furnizate de candidat în actul său de candidatură, precum și elementele relevante ale dreptului statului membru care eliberează această diplomă (Hotărârea din 12 decembrie 2018, Colin/Comisia, T-614/16, nepublicată, EU:T:2018:914, punctele 44-66).

88 Aceste principii jurisprudențiale clar stabilite sunt aplicabile unei proceduri de certificare precum cea în discuție în prezenta cauză.

89 În speță, punctul 5.3 din anunțul de concurs impunea candidaților să furnizeze „o listă în care fiecare document justificativ anexat la candidatură [era] numerotat și descris pe scurt” și prevedea în mod expres că nerespectarea acestei condiții determină respingerea candidaturii.

90 Pe de altă parte, această condiție este amintită în formularul de candidatură care conținea următoarea declarație:

„2. [s]unt informat(ă) că îmi va fi respinsă candidatura dacă omit să completez ansamblul rubricilor prezentului formular de candidatură și să îl depun în termenul acordat, însoțit de ansamblul documentelor justificative solicitate și în special de o listă în care fiecare document justificativ anexat la candidatură este numerotat și descris pe scurt (punctul 5 din anunțul de concurs).”

91 Acest text se află la sfârșitul formularului de candidatură și precedă imediat zona rezervată semnăturii candidatului. El apare sub titlul „Declarație”, imprimat cu majuscule și cu caractere aldine, astfel încât nu poate scăpa atenției cititorului. Reclamantul a semnat această declarație.

92 Din aceste elemente rezultă că termenii anunțului de concurs și ai formularului de candidatură erau clari, preciși și lipsiți de orice ambiguitate. Prin semnarea formularului de candidatură, reclamantul nu putea să ignore faptul că lipsa unei liste de documente justificative urma să determine respingerea candidaturii sale.

93 În aceste condiții, în temeiul jurisprudenței menționate la punctul 84 de mai sus, Parlamentul nu era nicidecum ținut în temeiul obligației de solitudine sau al principiului bunei administrări să alerteze reclamantul cu privire la neregularitatea care afecta actul său de candidatură sau să îl invite să îndrepte această situație. Înainte de expirarea termenului de depunere a actelor de candidatură, reclamantul putea să îndrepte neregularitatea actului său de candidatură prin înlocuirea actului său inițial de candidatură cu un dosar complet, care să conțină lista solicitată a anexelor. În speță, întrucât reclamantul și-a depus actul de candidatură la 27 septembrie 2017, el dispunea de încă nouă zile pentru a efectua o asemenea îndreptare a neregularității. În schimb, la expirarea termenului de depunere a actelor de candidatură la 6 octombrie 2017, respectarea termenilor anunțului de concurs și a principiului egalității de tratament nu permitea Parlamentului să invite un candidat să îndrepte neregularitatea unui act de candidatură care nu conținea lista anexelor solicitate.

94 Pentru a răspunde argumentației prin care reclamantul denunță caracterul disproporționat al unei asemenea interpretări a normelor care reglementează exercițiul de certificare în cauză, având în vedere gravitatea consecințelor respingerii unui act de candidatură în raport cu natura pur formală a listei anexelor care lipsește, trebuie amintit că principiul proporționalității impune ca actele instituțiilor Uniunii să nu depășească limitele a ceea ce este adecvat și necesar pentru realizarea obiectivelor legitime urmărite de reglementarea în cauză, fiind stabilit că, atunci când este posibilă alegerea între mai multe măsuri adecvate, trebuie să se recurgă la cea mai puțin constrângătoare și că inconveniente cauzate nu trebuie să fie disproporționate în raport cu scopurile vizate (Ordonanța din 14 decembrie 2006, Meister/OAPI, C-12/05 P, EU:C:2006:779, punctul 68, și Hotărârea din 5 martie 2019, Pethke/EUIPO, T-169/17, nepublicată, EU:T:2019:135, punctul 122).

95 Ținând seama, pe de o parte, de larga putere de apreciere care poate fi dedusă din articolul 45a din statut, care stabilește procedura de certificare, și, pe de altă parte, de larga putere de apreciere care, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, este recunoscută instituțiilor Uniunii în ceea ce privește

organizarea serviciilor lor și în special în ceea ce privește stabilirea modalităților și a condițiilor de concurs, precum și pentru evaluarea și compararea meritelor candidaturilor în cadrul oricărei proceduri de selecție, controlul Tribunalului în acest domeniu trebuie să se limiteze la problema dacă, având în vedere elementele pe care s-a întemeiat administrația pentru efectuarea aprecierii sale, aceasta a respectat limite rezonabile și nu și-a utilizat puterea în mod vădit eronat sau în alte scopuri decât cele pentru care i-a fost conferită (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 octombrie 2008, Chetcuti/Comisia, C-16/07 P, EU:C:2008:549, punctul 76 și jurisprudența citată, și Hotărârea din 11 noiembrie 2003, Faita/CES, T-248/02, EU:T:2003:298, punctul 71 și jurisprudența citată).

- 96 Prin urmare, revine Tribunalului sarcina de a examina dacă regula enunțată la punctul 5.3 din anunțul de concurs, potrivit căreia orice act de candidatură trebuia însoțit de o listă a anexelor, sub sancțiunea respingerii, și pe care se întemeiază decizia de respingere, îndeplinește criteriile menționate mai sus.
- 97 Trebuie examinat dacă această regulă urmărește un obiectiv legitim. Parlamentul, în concluziile sale, precum și în cadrul dezbaterilor în ședință, a susținut în esență că regula menționată urmărea două obiective. Obiectivul principal ar fi facilitarea prelucrării administrative a actelor de candidatură. Obiectivul secundar ar fi verificarea aptitudinii candidaților de a urma instrucțiunile clare și univoce.
- 98 În această privință, trebuie amintit că procedura de certificare în cauză viza selectarea funcționarilor încadrați în grupa de funcții AST pentru a le permite accesul la posturi de administratori potrivit procedurii prevăzute la articolul 45a din statut. Amploarea sarcinilor administrative care trebuie realizate într-un interval de timp destul de redus pentru a garanta buna desfășurare a unei proceduri de certificare poate justifica în mod legitim faptul că administrația impune prezentarea unei liste recapitulative care să permită verificarea tuturor informațiilor și a înscrisurilor depuse în susținerea fiecărei candidaturi. Pe de altă parte, ținând seama de însăși natura procedurii de certificare, trebuie să se recunoască faptul că nu este nerezonabil să se aștepte din partea candidaților care doresc să aibă acces la funcții de administratori să dea dovadă de o rigoare și de o atenție suficientă pentru a urma instrucțiunile care rezultă din termenii clari, preciși și univoci ai anunțului de concurs.
- 99 Prin urmare, este necesar să se considere că obiectivele invocate de Parlament, care vizează gestionarea eficientă a actelor de candidatură și verificarea aptitudinii candidaților de a urma instrucțiunile clare, precise și univoce, constituie obiective legitime în raport cu finalitatea procedurii de certificare.
- 100 Mai trebuie verificat dacă, în cadrul marjei de apreciere recunoscute administrației pentru organizarea unei proceduri de certificare, mijloacele puse în aplicare pentru realizarea acestor obiective sunt adecvate și necesare.
- 101 În această privință, o listă recapitulativă a documentelor justificative permite administrației să dispună, într-o formă sintetică, de o privire de ansamblu asupra tuturor documentelor depuse în susținerea fiecărei candidaturi. Parlamentul a insistat, în această privință, tocmai asupra varietății acestor documente, în special din punct de vedere lingvistic, ca urmare a diversității naționalităților candidaților. Trebuie arătat de asemenea că o procedură de această natură interesează un număr ridicat de candidați. Desigur, având în vedere caracterul său intern, aceasta privește un număr de candidați care poate părea relativ modest față de concursurile de recrutare care atrag uneori mai multe mii de candidați. Cu toate acestea, numărul potențial de candidați așteptați în cadrul unei asemenea proceduri de recrutare este departe de a fi neglijabil. Trebuie subliniate de asemenea constrângerile de timp inerente unei asemenea proceduri de selecție. Astfel, aceasta a fost încheiată la 190 de zile după data-limită pentru depunerea actelor de candidatură prin publicarea listei candidaților selectați.
- 102 Având în vedere varietatea conținuturilor dosarelor, numărul de candidați și constrângerile de timp, reiese că obligația de a furniza o listă a documentelor justificative este o măsură aptă să contribuie la buna gestionare a procedurii de certificare. Nu se poate considera că o asemenea cerință impune

candidaților o sarcină excesivă sau nerezonabilă. Anunțul de concurs atrăgea atenția candidaților asupra importanței care trebuie acordată respectării acestei obligații în termeni clari, preciși și univoci, care nu pot fi considerați contrari obligației de solitudine.

- 103 Întrucât prevede că această listă trebuie să fie furnizată sub sancțiunea respingerii actului de candidatură, regula prevăzută la punctul 5.3 din anunțul de concurs urmărește să incite candidații să se conformeze acestei obligații. Este adevărat că, întrucât lista nu are decât o funcție pur administrativă, lipsa sa nu constituie un obstacol în calea evaluării meritelor individuale ale candidaților, cum poate fi cazul atunci când lipsește, de exemplu, un document care să ateste un nivel de calificare sau de formare. Cu toate acestea, în lipsa unei asemenea reguli, candidații ar fi mai puțin încurajați să verifice cu diligență starea corespunzătoare a dosarului lor de candidatură. Pe lângă faptul că lipsa unei asemenea reguli ar putea conduce, în practică, la îngreunarea sarcinii administrației, aceasta ar fi, din punct de vedere juridic, de natură să suscite o ambiguitate cu privire la caracterul remediabil al unei asemenea neîndepliniri a obligațiilor.
- 104 În consecință, prin adoptarea deciziei de respingere a actului de candidatură a reclamantului în temeiul regulii enunțate la punctul 5.3 din anunțul de concurs, Parlamentul și-a utilizat puterea de apreciere în limite rezonabile și nu și-a utilizat puterea în mod vădit eronat sau în alte scopuri decât cele pentru care i-a fost conferită.
- 105 Din ceea ce precedă rezultă că critica reclamantului întemeiată pe încălcarea principiilor bunei administrări și proporționalității este nefondată și trebuie, prin urmare, să fie respinsă.

Cu privire la încălcarea regimului lingvistic instituit prin Regulamentul nr. 1

- 106 Reclamantul susține că, atunci când nu a utilizat limba portugheză în decizia din 23 iulie 2018, precum și în anunțul de concurs pentru exercițiul de certificare 2017, Parlamentul a încălcat dispozițiile Regulamentului nr. 1. El pretinde că, deși jurisprudența autorizează utilizarea a câteva limbi specifice pentru necesitățile speciale și atestate ale serviciului, această posibilitate ar fi condiționată de adoptarea unui regulament de procedură în conformitate cu articolul 6 din Regulamentul nr. 1 (Hotărârea din 27 noiembrie 2012, Italia/Comisia, C-566/10 P, EU:C:2012:752, și Hotărârea din 24 septembrie 2015, Italia și Spania/Comisia, T-124/13 și T-191/13, EU:T:2015:690). În lipsa unui asemenea regulament, nu ar fi fost posibilă nicio derogare de la regimul lingvistic.
- 107 Reclamantul ar fi astfel victima unei discriminări în raport cu colegii săi care au ca limbă maternă engleză, germană sau franceză. Reclamantul precizează că prezentul motiv trebuie înțeles ca o excepție de nelegalitate împotriva anunțului de concurs în măsura în care nu putea, într-o etapă anterioară, să conteste direct acest act în lipsa unui interes direct și individual.
- 108 Pe de altă parte, reclamantul pretinde că, deși reclamația sa a fost redactată în limba portugheză, Parlamentul a răspuns la aceasta în limba engleză fără a furniza o traducere.
- 109 Parlamentul contestă această argumentație.
- 110 Fără a fi necesară pronunțarea cu privire la problema dacă, în lipsa unor norme administrative speciale aplicabile funcționarilor și agenților și în lipsa unor dispoziții în această privință în regulamentele de procedură ale instituțiilor, raporturile dintre aceste instituții și funcționarii și agenții lor sunt excluse din domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1, trebuie amintit că, în conformitate cu articolul 2 din regulamentul menționat, care corespunde în esență articolului 24 al patrulea paragraf TFUE și articolului 41 alineatul (4) din cartă, textele adresate instituțiilor Uniunii de către o persoană aflată sub jurisdicția unui stat membru se redactează, la alegerea expeditorului, într-una dintre limbile oficiale vizate la articolul 1 din acest regulament, iar răspunsul instituției se redactează în aceeași limbă. În calitate de componentă esențială a respectării diversității lingvistice a Uniunii, a cărei

importanță este amintită la articolul 3 alineatul (3) al patrulea paragraf TUE, precum și la articolul 22 din cartă, dreptul rezervat acestor persoane de a alege dintre limbile oficiale ale Uniunii limba pe care o vor folosi în schimburile cu instituțiile are un caracter fundamental (a se vedea Hotărârea din 26 martie 2019, Spania/Parlamentul, C-377/16, EU:C:2019:249, punctul 36).

- 111 Cu toate acestea, astfel cum rezultă din jurisprudența Curții, nu se poate deduce din obligația care incumbă Uniunii de respectare a diversității lingvistice că există un principiu general de drept care îi asigură fiecărei persoane dreptul ca tot ce i-ar putea afecta interesele să fie redactat în limba sa în toate împrejurările și potrivit căruia instituțiile ar avea obligația, fără ca nicio derogare să fie autorizată, să utilizeze ansamblul limbilor oficiale în orice situație (a se vedea Hotărârea din 26 martie 2019, Spania/Parlamentul, C-377/16, EU:C:2019:249, punctul 37 și jurisprudența citată).
- 112 În special, în cadrul specific al procedurilor de selecție a personalului Uniunii, Curtea a statuat că instituțiilor nu le pot fi impuse obligații care depășesc cerințele prevăzute la articolul 1d din statut (a se vedea Hotărârea din 26 martie 2019, Spania/Parlamentul, C-377/16, EU:C:2019:249, punctul 39 și jurisprudența citată).
- 113 Din articolul 1d alineatul (1) și alineatul (6) prima teză din statut rezultă că, deși nu este exclus ca interesul serviciului să poată justifica limitarea alegerii limbilor de comunicare între candidații la un concurs și administrație la un număr restrâns de limbi oficiale a căror cunoaștere este cea mai răspândită în Uniune, totuși o asemenea limitare trebuie se întemeieze în mod imperativ pe elemente verificabile în mod obiectiv, atât de candidații la concurs, cât și de instanțele Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 martie 2019, Comisia/Italia, C-621/16 P, EU:C:2019:251, punctul 124 și jurisprudența citată).
- 114 În cadrul unui anunț de concurs rezervat funcționarilor și agenților în funcție la o instituție, cerința cunoașterii anumitor limbi poate fi justificată având în vedere caracterul intern al acestui concurs, întrucât candidații au fost în măsură să înțeleagă justificarea limbilor impuse pentru examene, iar Tribunalul poate să își exercite controlul asupra alegerii acestor limbi (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 noiembrie 2012, Italia/Comisia, C-566/10 P, EU:C:2012:752, punctul 92, și Hotărârea din 5 aprilie 2005, Hendrickx/Consiliul, T-376/03, EU:T:2005:116, punctele 33 și 34).
- 115 Aceste principii sunt aplicabile în ceea ce privește un act adresat ansamblului candidaților la o procedură de certificare, precum cea în discuție în prezenta cauză, rezervată exclusiv funcționarilor care se pot prevala de cel puțin șase ani de vechime (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 noiembrie 2008, Italia/Comisia, T-185/05, EU:T:2008:519, punctul 132).
- 116 Astfel, trebuie amintit că procedura de certificare este prevăzută la articolul 45a din statut, care precizează, la alineatul (1), că orice funcționar încadrat în grupa de funcții AST poate, începând cu gradul 5, să fie numit într-un post din grupa de funcții AD.
- 117 În speță, din anunțul de concurs reiese că, în conformitate cu articolul 4 din Decizia Biroului Parlamentului din 26 septembrie 2005 privind dispozițiile generale de punere în aplicare privind procedura de certificare, candidații trebuiau în special să dispună de cel puțin șase ani de vechime în grupa de funcții AST. Este necesar să se arate că articolul 3 din decizia menționată precizează că invitațiile de depunere a candidaturilor lansate în temeiul acestei dispoziții trebuie să menționeze importanța pentru candidați de a stăpâni în mod adecvat cel puțin una dintre limbile în care sunt organizate programul de formare și testele menționate la articolele 5 și 6 din această decizie.
- 118 Pe această bază, anunțul de concurs menționa această importanță și sublinia că programele de formare și testele urmau să se desfășoare în franceză și în engleză. Anunțul de concurs preciza de asemenea că COPAC trebuia să invite la un interviu candidații cu cele mai bune rezultate, pentru a evalua capacitățile lor lingvistice în franceză sau în engleză, limbi utilizate pentru programul de formare prevăzut la articolul 45a alineatul (1) din statut.

- 119 În plus, trebuie amintit că revine administrației, care adresează unui funcționar sau unui agent o decizie individuală, sarcina de a o formula, în temeiul obligației sale de solicitudine, într-o limbă pe care acesta o stăpânește în mod aprofundat pentru a putea lua cunoștință în mod efectiv și cu ușurință de conținutul său (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 martie 2000, Rudolph/Comisia, T-197/98, EU:T:2000:86, punctele 44 și 46, și Hotărârea din 5 octombrie 2005, Rasmussen/Comisia, T-203/03, EU:T:2005:346, punctele 61 și 64).
- 120 Faptul că documentele adresate de administrație unuia dintre funcționarii săi sunt redactate într-o altă limbă decât limba maternă a acestui funcționar nu constituie o încălcare a drepturilor funcționarului respectiv dacă acesta stăpânește limba utilizată de administrație într-o măsură care să îi permită să ia cunoștință în mod efectiv și cu ușurință de conținutul documentelor în discuție. Astfel, notificarea unei decizii de respingere a unei reclamații într-o limbă care nu este nici limba maternă a funcționarului sau a agentului vizat, nici cea în care a fost redactată reclamația poate fi considerată legală, cu condiția ca persoana interesată să fi putut lua cunoștință în mod util de aceasta (a se vedea în acest sens Hotărârea din 23 martie 2000, Rudolph/Comisia, T-197/98, EU:T:2000:86, punctele 44 și 45, Hotărârea din 7 februarie 2001, Bonaiti Brighina/Comisia, T-118/99, EU:T:2001:44, punctul 17, și Hotărârea din 7 februarie 2019, Duym/Consiliul, T-549/17, nepublicată, EU:T:2019:72, punctul 110).
- 121 Or, din înscrisurile aduse la cunoștința Tribunalului reiese că reclamantul a indicat în formularul său de candidatură că are un nivel „foarte bun” de engleză, această calificare fiind cea mai înaltă dintre cele trei oferite la alegerea candidaților. De altfel, acesta a semnat declarația care figura la sfârșitul formularului de candidatură care era redactat în limba engleză (a se vedea punctul 90 de mai sus). Reclamantul a redactat în limba engleză reclamația din 2 februarie 2018, la care se răspunde prin decizia din 23 iulie 2018, pe care a examinat-o împreună cu reclamația din 13 aprilie 2018. În plus, reclamantul a redactat în această limbă alte acte referitoare la exercițiul de certificare care face obiectul prezentei proceduri, în special actul său de candidatură din 27 septembrie 2017, precum și acțiunea formulată la COPAC din 8 martie 2018. Reiese de asemenea din dosar că reclamantul a utilizat limba engleză în comunicările sale electronice cu administrația pentru a solicita o nouă examinare a dosarului său de candidatură la 13 decembrie 2017, precum și pentru a transmite reclamația din 13 aprilie 2018. În această privință, trebuie subliniat că reclamantul, printr-un e-mail redactat în limba engleză și adresat AIPN la 13 decembrie 2017, a declarat în mod expres că a săvârșit o eroare prin faptul că nu a transmis lista documentelor justificative în susținerea candidaturii sale, fără a încerca totuși să scuze această eroare prin dificultăți de ordin lingvistic care l-ar fi împiedicat să înțeleagă termenii anunțului de concurs.
- 122 Procedura de certificare în discuție în prezenta cauză nu constituia un concurs extern publicat în mod obligatoriu în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* în toate limbile oficiale și deschis tuturor cetățenilor Uniunii, ci un concurs intern rezervat anumitor funcționari cu vechime mai mare de șase ani. Așadar, Parlamentul a putut să nu publice în limba portugheză anunțul de concurs fără a încălca principiile amintite anterior care reglementează regimul lingvistic al Uniunii. Tot fără a încălca principiile menționate, în acest anunț, Parlamentul i-a solicitat reclamantului să comunice cu el într-o altă limbă decât limba portugheză și să stăpânească în mod adecvat limba engleză sau limba franceză. Din considerațiile care precedă rezultă că excepția de nelegalitate întemeiată pe încălcarea Regulamentului nr. 1 trebuie respinsă.
- 123 Argumentația prin care reclamantul critică redactarea deciziei din 23 iulie 2018 în limba engleză și lipsa traducerii în limba portugheză nu este, așadar, fondată și trebuie, în consecință, să fie respinsă.
- 124 Dat fiind că ansamblul motivelor îndreptate împotriva deciziei de respingere a candidaturii reclamantului au fost respinse pe fond în lumina celorlalte acte și a celorlalte scrisori a căror anulare este solicitată în speță, fără a fi necesară pronunțarea cu privire la admisibilitatea cererilor de anulare îndreptate împotriva actelor menționate și a scrisorilor menționate, acțiunea este respinsă în totalitate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 125 Potrivit articolului 134 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.
- 126 Întrucât Parlamentul a solicitat obligarea reclamantului la plata cheltuielilor de judecată, iar reclamantul a căzut în pretenții, se impune obligarea acestuia din urmă la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a șaptea extinsă)

declară și hotărăște:

1) Respinge acțiunea.

2) Îl obligă pe domnul João Miguel Barata la plata cheltuielilor de judecată.

da Silva Passos
Truchot

Valančius

Reine
Sampol Pucurull

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 3 martie 2021.

Semnături